

24. oktober 2023

Til Folketingets Kulturudvalg

Notat forud for foretræde om museumsreformen 1. november 2023

*Af Thomas Bloch Ravn, museumsdirektør og Kitt Boding-Jensen, chef for
Værtskab og Historiefortælling, Den Gamle By i Aarhus*

Museumsreformen er i støbeskeen, og efter alt at dømme vil den denne gang kunne blive en realitet. Reformen vil i så fald efter alt at dømme komme til at spille en afgørende rolle i forhold til at definere det danske museumslandskab og museernes udviklingsmuligheder mange år frem i tiden.

Derfor vil vi gerne som repræsentanter for et af landets mest besøgte museer, som udgør en meget vigtig del af danskernes fælles hukommelse, gerne give reformen et par ord med på vejen, inden de afgørende søm slås i.

BEDØM MUSEERNE PÅ DET, DE LEVERER

Vi anbefaler stærkt, at statens støtte til museerne grundlæggende kommer til at afhænge af, hvad de leverer. Ikke af, hvem der ejer dem, og hvor de ligger.

Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at museer er langsigtede organisationer, så vi håber meget, at I vil sætte det lange lys på og undgå kortsigtede modeller.

Støt både de museer, der når bredt ud, og dem, der finder nye veje – og vær opmærksom på, at det godt kan være de samme.

Sørg også for, at der er stærke museer i alle egne af Danmark. Men lad være med at smøre smørret så tyndt ud, at der ikke er råd til de fyrtårne, som kan ses på lang afstand, og som er elsket af mange.

Uddybende kommentarer til hovedbudskabet

Der er kun én museumsverden, og den omfatter både de statsejede og de statsanerkendte museer. At betragte de statsejede som en særlig kategori uden for nummer afspejler ikke den virkelige verden, og ser man på, hvad museerne leverer, findes der både statsejede og statsanerkendte museer, der

leverer på allerhøjeste niveau og løfter vigtige opgaver i det samlede danske museumslandskab.

Det er fint, som det nævnes i kommissoriet for arbejdsgruppen vedrørende museumsreformen, at operere med et grundtilskud (som niveaudeles efter museernes betydning og rolle), et opgaveafhængigt tilskud og et incitamentsbaseret tilskud. Men det vil i så fald være vigtigt, at modellen ikke bliver så firkantet, at museerne forhindres i at agere langsigtet. Vel skal museer lave events og særudstillinger, men husk at museerne først og fremmest er langsigtede organisationer, der rummer en slags generationskontrakt mellem 'de døde, de levende og de endnu ufødte'.

Museer betyder meget for mange, idet de er en slags reservoir for identitet og forankring og for inspiration og forandring. Når museerne er bedst, er de steder, hvor de besøgende kan føle sig hensat til en anden verden, steder hvor de kan se og opleve noget, der er forskelligt fra deres hverdag - og hvorfra de, forhåbentlig, kan bringe noget med tilbage til nutiden.

Det er derfor vigtigt, at de når ud til mange mennesker – og også tiltrækker børn og unge, fremtidens museumspublikum. Det bør også være en vigtig målsætning af nå folk, der ikke plejer at gå på museum. For at kunne appellere til nye grupper, er det også vigtigt at bakke op om museer, der forsøger at finde nye veje for at nå ud til publikum, både alders- og profilmæssigt.

Akkurat ligesom der for eksempel skal være kapable hospitaler i hele Danmark, så bør der også være kapable museer i alle dele af landet. Og akkurat som man på sundhedsområdet differentierer mellem hospitaler på højeste niveau, specialiserede sygehuse og lokale sundhedscentre, så bør også museerne differentieres, så man sondrer mellem forskellige niveauer.

Vi ser for os fire hovedgrupper af museer

1. Unikke museer, der både er internationale fyrtårne og brede kompetencecentre, og som derfor bør betragtes som systemiske
2. Museer af en vist størrelse og attraktivitet og med væsentlige, landsdækkende specialer
3. Regionale museer med et vist antal besøgende og som dækker over flere kommuner og/eller besøgssteder
4. Lokalmuseer

Mulige målepunkter, som efterfølgende kan operationaliseres, baseret på tilgængelig statistik

Besøgende og brugere

- Hvor mange gæster besøger museet?
- Hvad er andelen af børn og unge?
- I hvilket omfang når museet ud til grupper, der normalt ikke besøger museer?

Økonomi og netværk

- Hvad modtager museet i tilskud fra henholdsvis stat og kommune?
- Hvor store midler genererer museet selv via indtægter fra publikum og brugere?
- Hvor mange fonds- og sponsormidler tilvejebringer museet (fx gennemsnit i fem år)?

Museumssamlinger

- Hvor unikke er samlingerne?
- Er de af national, regional eller lokal betydning?
- Hvor store og hvor omfangsrige er samlingerne?
- Hvor omkostningstunge er de at vedligeholde?

Faglighed og forskning

- Rummer museet forskning og faglighed, der understøtter formidlingen og arbejdet med samlingerne?
- I hvilket omfang samarbejder museet med universiteter?
- I hvilket omfang samarbejder museet internationalt?

Opgaver og kompetencer

- I hvilket omfang varetager museet opgaver på henholdsvis nationalt, regionalt og lokalt niveau?
- I hvilket omfang rummer museet kompetencer og viden, som stilles til rådighed for andre (museer, offentlige myndigheder, private) – nationalt, regionalt eller lokalt?
- I hvilket omfang stiller museet udstillinger til rådighed for andre museer?

Volumen i formidling og udstillinger

- Dækker udstillinger og fortællinger hele museets ansvarsområde?
- Hvor mange kvadratmeter udstillinger og andre formidlingsområder rummer museet?

- Er museets bygningsmasse en del af en bevaringsværdig museumsformidling i sig selv?
- Hvad er museets omkostninger til drift af udstillinger og bygninger?

Andre samfundsopgaver

- I hvilket omfang påtager museet sig at uddanne ph.d.-er, håndværkere og andre faggrupper?
- I hvilket omfang har museet ansat sårbare grupper?
- I hvilket omfang er museet praktiksted for unge under uddannelse?
- I hvilket omfang rummer museet tilbud til marginaliserede grupper?
- I hvilket omfang er museet centrum for frivillige?

Med venlig hilsen

Kitt Boding-Jensen

Thomas Bloch Ravn